

Το Δελτίον της Art τ. 2 / 1957

Επ' ευκαιρία μιᾶς ἐκδόσεως

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ

Σημείωμα τοῦ κ. ΙΩΑΝ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ τελευταίου βιβλίου τοῦ διαπρεποῦς ἐπιστήμονος κ. Γ. Μ. Πετράκη ἐκφράζοντος τὰς ἀντιρήσεις του διὰ τὸ πολύκροτο ἔργο τοῦ κ. Ν. Καζαντζάκη «ὁ τελευταῖος Πειρασμός» ὁ κ. Γ. Παναγιωτάκης μᾶς ἀπέστειλε τὸ κατωτέρω σημεῖωμα:

«Ὁ Τελευταῖος Πειρασμός» τοῦ συμπατριώτου μας μεγάλου συγγραφέως καὶ λογογράφου κ. Καζαντζάκη, ἔβαλε πραγματικὰ εἰς πειρασμὸν μερικοὺς ἀπὸ τοὺς διανοουμένους ἐκκλησιαστικοὺς καὶ φιλοκρίτους μας καὶ φέρονται ἀηθῶς κατὰ τοῦ διακεκριμένου συγγραφέως μας. «Τὸν τελευταῖον Πειρασμὸν» διὰ τὴν ἐννοήσιν κανεὶς πρέπει νὰ τὸν διαβάσῃ μὲ προσοχὴν καὶ νὰ εἰσδύσῃ μέσα στὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέως διὰ νὰ τὸν κρίνῃ. Ἐγὼ σχημάτισα τὴν ἰδέαν μὲ τὴν μικράν μου ἀντίληψιν, πὼς ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει καὶ ὡς σοφὸς καὶ ὡς ἐπιστήμων τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησίας μας καὶ ὡς ἄνθρωπον μὲ σάρκα καὶ ὀστέα καὶ ὡς Θεὸν μὲ Θεῖον πνεῦμα. Ἡ σάρκα μὲ τὸ πνεῦμα, καίτοι ἀλληλένδετα συνοικοῦντα, ἀλληλομάχοντα γιὰ ἐπικρατήσιν. Καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς μὲ τὴν ἀνθρώπινον κορφήν, ἀπετελεῖτο ἀπὸ σάρκα καὶ πνεῦμα καὶ ἐπομένως καὶ εἰς αὐτὸν ὑπῆρχε ἡ πάλη. Καὶ ἐνίκησε τὸ

πνεῦμα, ὅπως καταλήγει ὁ κ. Καζαντζάκης. Τὸ γράφουν καὶ οἱ εὐαγγελισταὶ μας. Στὴν τεσσαρακοντῆ μερὸν προσευχὴν καὶ νηστείαν τοῦ ἁγίου τοῦ μας ἐν τῇ ἐρήμῳ δελεάζεται ἡ σὰρξ ἀπὸ τὸν πειρασμὸν μὲ τίς δι' ὁμοσέσεις τοῦ ὄνειρου, τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς δόξης. Ἡ δὲ σὰρξ νικά τὸ πνεῦμα καὶ μὲ τὸ παρομοιωδὲς ἐκείνου «ἔπαγε ὀπίσω μου σατανά», ὁ Ἰησοῦς θριαμβεύει. Ἡ ἄλλο εἶναι αὐτὸ παρά πάλη σαρκὸς καὶ πνεύματος. Αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος πειρασμός.

Μετὰ τὸν Μυστικὸν Δείπνον στὴν Γεθσημανὴ μὲ προσευχὴ λέγει «Πάτερ μου εἰ δυνατόν ἔσθι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο». Ὁμιλεῖ ἡ σὰρξ. «Ὅμως τὸ πνεῦμα καὶ πάλι νικά, «πλὴν σὺ, ὡς ἐγώ· θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ». Καὶ σ' αὐτοὺς ἀμέριμα κοιμώμενους μαθητὰς του λέγει γρημάτος ἀπὸ τὸ καταστάλεγμα μιᾶς οὐράνης φιλοσοφίας: «Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής». Τί ἄλλο εἶναι αὐτὸ παρά πειρασμός;

Ραψίζεται, περιβάλλεται ψευδῇ πορφύρᾳ, κρεμάται ἐπὶ ξύλου, σάλους προσηλώνεται, πάσχει τὸ σῶμα. Ἡ δὲ ἀνθρώπος στὴν ὄρα τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀγωνίας φωνάζει: «ἬΗΙ, ἬΗΙ, λαμὰ σαβαχθανί», ἀλλὰ καὶ πάλι νικά τὸ πνεῦμα. «Πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδουσιν τί ποιοῦσι».

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗΣ